

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

دانشکده بهداشت

گروه مهندسی بهداشت محیط

طرح درس

تدوین: نیمسال اول 1402-1401

تعداد واحد: 1/5 واحد نظری	نام درس: مدیریت بهداشت محیط در شرایط اضطراری کد درس: 35
مدت زمان ارائه درس: 26 ساعت	مقطع: کارشناسی پیوسته - مهندسی بهداشت محیط
پیش نیاز: تصفیه فاضلاب، تصفیه آب، کلیات پسماند، آلودگی هوا، کاربرد گندزداها و پاک کننده ها در بهداشت محیط	
مسئول برنامه: دکتر زهرا درخشان	

هدف: آشنایی و کسب مهارت در زمینه اقدامات بهداشتی بخصوص محیط در شرایط اضطراری و نحوه مشارکت پرسنل بهداشت محیط در تیم های بهداشتی و پزشکی در شرایط بحرانی

شرح درس:

آشنایی با حوادث طبیعی، اثرات آنها، مشکلات بهداشتی بخصوص مسائل بهداشت محیط در شرایط اضطراری و اقدامات لازم در جهت رفع نیازهای بهداشت محیط در این شرایط بسیار مهم است. آشنایی، برنامه ریزی، وضعیت سازمان های مختلف ملی و بین المللی و نقش پرسنل بهداشت محیط در تیم های بهداشتی جهت اقداماتی نظیر گندزدایی، تامین آب، دفع فاضلاب، مبارزه با جوندگان و سایر ناقلین و دفع پسماند، تامین بهداشت مواد غذایی بسیار مهم و حیاتی می باشد. در این درس به این موارد پرداخته خواهد شد.

سرفصل درس:

❖ هدف کلی

تشریح کلیات بلایا، طبقه‌بندی، تعریف شرایط اضطراری و سازمان‌های ملی و بین‌المللی

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- شرایط اضطراری، بلایا، فاجعه، آسیب‌پذیری، آمادگی، تاب‌آوری و ظرفیت را تعریف کند،
- سازمان‌های ملی و بین‌المللی موثر در شرایط اضطراری را نام ببرد.

❖ هدف کلی

توضیح انواع بلایا شامل بلایای طبیعی و انسان‌ساخت، اهمیت و نتایج آن

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- انواع بلایای طبیعی و انسان‌ساخت را نام ببرد.
- تقسیم‌بندی انواع بلایا را از نظر شدت و مقیاس بیان نماید.

❖ هدف کلی

توضیح اقدامات اضطراری برای هر نوع بلایا (اقدامات پیش از وقوع، اقدامات هنگام وقوع، اقدامات پس از وقوع)

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- اقدامات اضطراری بهداشت محیطی را قبل از وقوع بلایا توضیح دهد.
- اقدامات اضطراری بهداشت محیطی را هنگام وقوع بلایا توضیح دهد.
- اقدامات اضطراری بهداشت محیطی را پس از وقوع بلایا توضیح دهد.

❖ هدف کلی

تشریح جایگاه بهداشت محیط در شرایط بحران (تعریف بحران، مدیریت بحران در شرایط اضطراری، اسناد بالادستی: قانون مدیریت بحران)

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- جایگاه بهداشت محیط در شرایط بحران را بیان نماید.
- وظایف بهداشت محیط در کمیته‌های کشوری و استانی در شرایط بحران را بیان نماید.

❖ هدف کلی

توضیح برنامه‌ریزی و مدیریت فعالیت‌های بهداشت محیط (هماهنگی، سازمان دهی، تعداد کارکنان، تجهیزات و لوازم حمل و نقل، مسکن و غذا برای کارکنان امداد، قواعد و مقررات)

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نحوه انجام برنامه ریزی فعالیت های بهداشت محیط در شرایط اضطرار را توضیح دهد.
- نحوه مدیریت فعالیت های بهداشت محیط در شرایط اضطرار را توضیح دهد.

❖ هدف کلی

تشریح اقدامات بهداشت محیط در شرایط اضطراری:

- جستجو، نجات و تخلیه
- مراقبت و کمک‌های اولیه
- ارزیابی سریع بهداشتی
- شرایط بهداشتی برپایی مکان‌های اسکان موقت و اردوگاه‌های چادری

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نحوه ارزیابی سریع بهداشتی پس از وقوع شرایط اضطراری و شرایط بهداشتی برپایی مکان‌های اسکان موقت و اردوگاه‌های چادری را بیان نماید.

❖ هدف کلی

- توضیح اقدامات بهداشت محیط در شرایط اضطراری:
- تامین آب آشامیدنی سالم، دفع فضولات انسانی و حیوانی
 - مدیریت پسماند
 - بهداشت مواد غذایی

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نحوه نظارت بهداشت محیط بر تامین آب آشامیدنی سالم، دفع فضولات انسانی و حیوانی، مدیریت پسماند و بهداشت مواد غذایی در شرایط اضطرار را توضیح دهد.

❖ هدف کلی

توضیح اقدامات بهداشت محیط در شرایط اضطراری:

- مدیریت پسماند در مراکز ارائه خدمات بهداشتی و درمانی
- مبارزه با بندپایان و جوندگان
- مدیریت فاضلاب

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نحوه نظارت بهداشت محیط بر مدیریت پسماند در مراکز ارائه خدمات بهداشتی و درمانی، مبارزه با بندپایان و جوندگان و مدیریت فاضلاب در شرایط اضطرار را بیان نماید.

❖ هدف کلی

توضیح نحوه ضدعفونی آمبولانس، حمل و نقل و دفن اجساد

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نحوه ضدعفونی آمبولانس، حمل و نقل و دفن اجساد در شرایط اضطرار را بیان نماید.

❖ هدف کلی

تشریح آلودگی هوای ناشی از بلای طبیعی و کنترل آن

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- منابع انتشار آلودگی هوای ناشی از بلای طبیعی و کنترل آن در شرایط اضطرار را بیان نماید.

❖ هدف کلی

توضیح اقدامات بهداشتی در شرایط جنگی، مشکلات بهداشتی و درمانی در مناطق جنگی، مشکلات بهداشتی و درمانی آوارگان

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- اقدامات بهداشتی در شرایط جنگی، مشکلات بهداشتی و درمانی در مناطق جنگی، مشکلات بهداشتی و درمانی آوارگان در شرایط اضطرار را توضیح دهد.

❖ هدف کلی

توضیح بیماری‌های شایع بعد از وقوع بلایا و سوانح

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- بیماری‌های شایع بعد از وقوع بلایا و سوانح که ارتباط مستقیم با عوامل محیطی نظیر آب و فاضلاب را دارند را بیان نموده و نحوه کنترل آنها را توضیح دهد.

❖ هدف کلی

تشریح بیمارستان‌ها در شرایط اضطراری و مشکلات بهداشتی آنها

❖ اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- نقش بیمارستان‌ها در شرایط اضطراری و مشکلات بهداشتی آنها در شرایط اضطرار را بیان نماید.

ب) روش آموزش

این درس به شیوه تدریس گروهی و با رویکرد آموزشی یادگیری ترکیبی Blended Learning ارائه می‌شود. در شرایط عادی حدود 70 درصد درس به شیوه حضوری و 30 درصد با استفاده از شیوه‌های الکترونیکی ارائه می‌شود (شامل ابزارهای تعاملی سامانه مدیریت یادگیری (نوید)، تکالیف و فعالیت‌های یادگیری، تالار گفتگو، خودآزمون‌ها و ... و نیز کلاس مجازی برای رفع اشکال و ارتباطات تعاملی مستمر با اساتید). کلیه محتواها و منابع آموزشی، خودآزمون‌ها و تکالیف و ... بر روی سیستم مدیریت یادگیری نوید ارائه می‌شود.

روش تدریس حضوری

سخنرانی کوتاه استاد، بحث و گفتگو، نقد مقالات و ارائه کنفرانس‌های کلاسی توسط دانشجویان همراه با بازخورد و نقش هدایتگر استاد

روش تدریس الکترونیکی

شیوه‌های همزمان: ارائه کنفرانس به شیوه وینار و ژورنال کلاب مجازی همراه با Cased Based Discution مقالات پژوهشی شیوه‌های غیر همزمان: به اشتراک گذاری محتواها و منابع، ارائه تکالیف و فعالیت‌های یادگیری، تالار گفتگو و خودآزمون

شرایط اجرا

- امکانات آموزشی
وایت برد، ویدئو پروژکتور، کامپیوتر
- آموزش دهنده
- دکتر زهرا درخشان، استادیار گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شیراز
- زمان تشکیل کلاس
دوشنبه‌ها - ساعت 8-10

منابع آموزش

- 1- راهنمای بهسازی محیط در بلای طبیعی / دکتر ندیم / مرکز نشر دانشگاهی
- 2- مدیریت بحران در نواحی شهری / مجید عبداللهی / انتشارات سازمان شهرداری ها
- 3- بهداشت در بلایا/ الهیار عرب/ انتشارات گلبن
- 4- اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری / احمد اصل هاشمی / نشر اختر

5- راهنمای عملیات بهداشت محیط در شرایط اضطراری و بلایا/ دکتر محمدی/ مرکز سلامت محیط و کار
وزارت بهداشت

6- راهنمای مدیریت بهداشت محیط در شرایط اضطراری و بلایا/ دکتر محمدی/ مرکز سلامت محیط و کار
وزارت بهداشت

7- بهسازی محیط در شرایط اضطراری/ دکتر کاظم ندافی/ انتشارات نص

8- راهنمای آمادگی بخش بهداشت و درمان در برابر وضعیت های اضطراری و بلایا/ وزارت بهداشت درمان و
آموزش پزشکی

9- Wisner, Ben, Adams, John & World Health Organization. (2002).
Environmental health in emergencies and disasters : a practical guide / edited by
B. Wisner, J. Adams. World Health Organization.

<https://apps.who.int/iris/handle/10665/4256>

نحوه ارزشیابی

- حضور فعال در کلاس، پرسش و پاسخ در کلاس- تکالیف سامانه نوید- پروژه کلاسی و امتحان میان ترم
(30 درصد) 6 نمره
- امتحان پایان ترم (70 درصد) 14 نمره

قوانین کلاس

- از هر گونه سؤال، بحث علمی و نوآوری استقبال می شود و امتیاز به آن تعلق خواهد گرفت.
- خروج از کلاس بدون اجازه مدرس، استفاده از تلفن همراه هنگام تدریس، نمره منفی خواهد داشت.
- خوردن مواد غذایی حین تدریس نمره منفی خواهد داشت.
- به ازای 2 جلسه تاخیر، غیبت لحاظ خواهد شد (4 جلسه غیبت ← حذف درس).